

דניאל פרידמן
נישואים בין-דתיים

חתונה ישראלית

נישואיהם של לוסי אהריש וצחי הלוי הם מאורע משמח, ובני הווג ראויים לברכות. אהריש היא אישיות תקשורתית בולטת, נעימת הליכות, נבונה, וסגנונה התרבותי הוא היפוכו של הסגנון הוולגרי הנשמע לא אחת בשיח הציבורי.

אהריש היא מוסלמית-ישראלית שנישאה ליהודי-ישראלי. למרבה הצער, המדינה אינה מסדירה נישואים כאלה. אין זו אשמתה של אהריש שישיראל אינה דואגת להבטיח את הזכות לנישואים בשורה של מקרים, לרבות נישואים בין-דתיים. אבל טוב לפחות שבעניין זה יכולה הגישה הליברלית לבוא לידי ביטוי, ומכוחה ניתן לקיים טקס נישואים כזה באופן פרטי, אף שההכרה של המדינה בנישואים אלה היא במקרה הטוב חלקית ומוגבלת.

בצד העובדה שהמדינה מפירה את זכויות האדם של בני זוג כאלה, כאמור בכך שהיא אינה מסדירה את נישואיהם, מתעוררות כאן כמה שאלות שראוי להתייחס אליהן. הגישה היהודית-המסורתית התנגדה לנישואי תערובת והגיבה עליהם בדהייית בני הווג משורותיה. הדת היהודית היא בעלת אופי אקסקלוסיבי, ואינה יכולה לשאת בקרבה בני דת אחרת. מכאן מבקשים להסיק שגם הלאום היהודי שולל את האפשרות שיהיו בקרב בני דת אחרת. מי שמבקש להצטרף לעם היהודי יכול לעשות זאת רק באפיק הדתי (כלומר לא תיתכן הצטרפות לעמנו באפיק האזרחי-חילוני). אפשר שגישה זו הייתה מוצדקת בעבר. כיום סבורני שאין לה מקום, בוודאי לא במדינת ישראל.

ראוי להכיר בכך שהיהדות היא לא רק דת או לאום, אלא גם תרבות עשירה המבוססת על שפה וספרות בנות אלפי שנים, ואין סיבה למנוע מאלה שאינם יהודים מלהשתתף אליה וליתול בה חלק. הגרמנים דיברו בשעתו על "מעגל התרבות הגרמני". הצרפתים עוסקים כיום בתרבות הפ"רנקופונית, המקיפה את דוברי השפה הצרפתית ומעורים בתרבותה גם כשמדובר בבני לאומים שונים המשתייכים לדתות שונות.

להשקפתי, יש למדינת ישראל ולעם היהודי בכלל עניין לעודד השתייכות לתרבות היהודית העשירה מבלי לברוק בציציותיהם של אלה החפצים בכך – האם הם חילונים או בני דת אחרת, והאם הם מעורים במקביל בתרבות נוספת. קל וחומר נוכח קיומו של הוויכוח, שעדיין לא הסתיים, האם קמה בארץ אומה ישראלית.

לענייננו, אין צורך להרחיב את הדיבור בסוגיית הלאום, שכן רומני כי לא ניתן לחלוק על כך שקיימת בארץ פרייה של תרבות יהודית-ישראלית בתחומי הספרות, הקולנוע, התיאטרון, המדע והתקשורת, וכי מן הראוי שכל החפץ להצטרף לתרבותנו יוכל לעשות זאת. אהריש היא חלק מתרבות זו, ואף תורמת לה גם אם היא מעורה בתרבות נוספת. היא ראויה לכך שזכותה לנישואים תוכה, מבלי שתירדש להמיר את דתה או לקיים מצוות שאין היא מאמינה בהן.

נשמעה גם אזהרה מפני בעיות הצפויות לילדיהם של בני זוג המשתייכים לדתות שונות. תפקידה של המדינה הוא לראווג לכך שבעיות כאלה לא ייווצרו, ושילד שנולד לזוג מעורב לא ייפגע רק משום שהוריו אינם בני אותה דת. אך גם אם המדינה לא תעשה זאת, צריך לקוות שהציבור הליברלי בישראל יישאר איתנו ריו כדי להגן עליהם מפני תופעות אפשריות כאלה.

ולבסוף, דוגמה זו – כמו רבות אחרות – מלמדת כי העובדה שבמקרים רבים המדינה איננה מקיימת את הזכות לנישואים ומעניקה מוגנפול לגישה הדתית-אורתודוקסית, אינה משיגה את מטרתה. היא אינה מונעת נישואים בין בני דתות שונות, בדיוק כשם שאינה מונעת מבני זוג, גם כאשר שניהם יהודים, להינשא מחוץ למסגרת הרבנות. ■